

Alter Christus

Christianus alter Christus.
Kršćanin je drugi Krist. —

Prošli članak¹⁾ imao je da pokaže realnost naše inkorporacije u Krista. Bitnu dužnost nasljedovanja Krista koje logički slijedi iz našeg mističnog jedinstva s Bogom-Čovjekom, htjeli bi da barem natuknu slijedeći reci.

Koliko je duša, koje u duhovnom životu traže, pipaju, osvrću se lijevo desno, pokušavaju ovo i ono, jer nijesu našle pravog puta, prave brazde, kojom će da krenu. Otud mnogo izgubljene energije, postajkivanja, obaziranja, krzmanja, a katkada i žalosnih uzmaka.

Ima opet duša, koje imaju jasne i čiste ideje glede nekih pojedinih točaka duhovnog života, no nemaju ni pojma o veličanstvenoj jedinstvenosti Božjih osnova, Božjih puteva. Manjka im sintetički uvid u stvar. I stoga se prečesto gube u pojedinostima, muče se i spotiču o poteškoće, bez kojih bi lako mogle da budu.

»Stoga je važno i prevažno, da u tako zamašnoj stvari, u tom životnom pitanju« — kao što je nastojanje oko Svetosti, na koje nas Bog obvezuje — »sudimo i prosuđujemo stvari, kao što ih sudi i prosuđuje sam Bog²⁾«. — »Ne smijemo suditi stvari po svom ukusu i svojoj volji, već po Božjoj, veli blagi ženevski biskup sv. Franjo Kaleski. Ako budemo sveti po svojoj glavi, ne ćemo to onda objektivno nikada biti; treba da budemo sveti prema Božjoj volji³⁾«.

Prve i druge duše ne znaju ili zaboravljaju, da se Onaj, za kojim one u svijesnoj ili nesvijesnoj dubini svoga srca i duše teže, već od vječnosti u svojoj ljubavi pobrinuo, da nam dade stazu, koja ne skreće, Vodiča, koji ne zavodi. Apstrahiraju i odviše apstrahiraju od Onoga, koji se božanskim svojim auktoritetom proglasio: *E g o v i a, v e r i t a s e t v i t a* (Ja sam put, istina i život). Zato je prvo i glavno najnužnije i najbitnije, da upoznamo Božje misli, Božje ciljeve glede nas; da ne pravimo koraka *extra viam*, stramputicom.

* * *

Zadnja je večera. Gospodin tješi svoje: »Neka se ne plaši srce vaše... Kuda ja idem, znadete i put znadete...« Apostoli se čudno pogledavaju. Toma se prvi usmjeli: »G o-

¹⁾ »In Christo Jesu« — Život, 1929. br. 1, str. 26.—32. ²⁾ Marmion: *Le Christ Vie de l' Ame*, str. 5. ³⁾ *Oeuvres* (Edition d' Annecy), sv. XIII, str. 213. ⁴⁾ *Iv. XIV. 1.*

spodine, ne znamo kuda ideš, i kako možemo put znati? Kaže mu Isus: Ja sam put, istina i život. Nitko ne dolazi k Ocu do meni⁸⁾».

Učiteljev je odgovor jasan i utješan. Taj nas topli i prijateljski odgovor uvodi u tajanstvene dubine Božjih osnova i naznačuje smjer, u kojem treba da tražimo, cilj na koji valja da težimo.

* * *

Bog je Bog i kao takav punina bića, da Biće kat' egzohen. Dostaje sam sebi i potpuno si dostaje. Svaka krepost, svaka savršenost nalazi u Njem svoj adekvatni i zadnji uzrok, svoj najidealniji i najsavršeniji uzor. Svetost kao harmonična sinteza svih kreposti nalazi svoj najpotpuniji izričaj u Bogu. On je Sveti nad svetima, da svetost sama: *T u s o l u s s a n c t u s*. (Ti sam svet) Stoga nas i Božja Knjiga, kad govori o nebu, izvješćuje samo o jednoj stvari: Anđeli kleče zastrtih lica i kliču: Svet, svet, svet... To je atribut, koji najbolje, najkonkretnije izražuje savršenost Božjega Života.

Bog nije htio, da tu puninu života, tu nedokučivu savršenost svog bića egoistički zadrži za se. U preobilnom izljevu svoje ljubavi On odlučuje, da i čovjeka učini dionikom svog života, svoje svetosti. U veličanstvenim i nedokučivim svojim osnovama hoće, da i čovjek — taj siromašni, jadni čovjek — ima uzvišenu svrhu, da bude sličan Bogu: da bude svet. To je način, na koji On hoće, da ga čovjek proslavi⁹⁾. »*H a e c e s t e n i m v o l u n t a s D e i , s a n c t i f i c a t i o v e s t r a*»⁹⁾. (Bog hoće da budete sveti). Izabra nas... da budemo sveti i neokaljani pred njim⁷⁾«. Bog je svet i stoga hoće, da i mi budemo sveti. Ali pe kakogod. Ideal čovjekove svetosti bit će sam Bog: »Budite savršeni kao što je savršen Otac vaš nebeski».

Ali kako doći do Oca, koga nitko nije vidio (*Deum nemo vidit⁹⁾ numquam*)? A i samim se anđelima zasjenjuju oči od bljeskave svjetlosti Božjeg veličanstva. Otkud da onda mi ljudi, koji smo tako slabo obikli na Božje svijetlo, upoznamo nedokučivi ideal Božje svetosti. Odakle da se mi i usudimo te ga nasljedujemo?

Bog se i za to pobrinuo. On nalazi uistinu božansko rješenje. Riječ Očeva, Druga Osoba nerazdijeljivog i neizmjernog Trojstva po Svetom Duhu će se utjeloviti, uzeti ljudski oblik, postati pravim čovjekom, ostavši uzato pravim Bogom: *Q u o d f u i t p e r m a n s i t , q u o d n o n e r a t a s s u m p s i t*¹⁰⁾. U Bogu-Čovjeku, Isusu, će biti punina Božjeg života, savršenost svetosti, od koje će ljudski rod svaki, pojedinac crpsti u izobilju: *V e n i , u t v i t a m h a b e a n t e t u t a b u n d a n t i u s h a b e a n t*¹¹⁾; u kog će se

⁸⁾ Iv. XV. 8. ⁹⁾ I. Solunj. IV. 3. ⁷⁾ Ef. I. 4. ⁸⁾ Mat. V. 48. ⁹⁾ I. Iv. 12. ¹⁰⁾ Antif. na Obrezanje.

¹¹⁾ Iv. X. 10. ¹²⁾ Iv. VIII. 12.

svaki od ljudskih sinova ugledati; za kim će svaki moći poći bez bojazni, bez tjeskobe: »Tko ide za mnom neće hodati potmini¹³⁾«. Zato se odsad sve osnove Božje glede čovjeka svode na jedno: »U Kristu nas izabra prije postanka svijeta, da budemo sveti i neokaljani pred njim u ljubavi, preodredivši nas po Isusu Kristu sebi na posinaštvo po slobodnoj odluci volje svoje¹⁴⁾«.

Cijelo čovječanstvo ima odsada sve u Isusu. Isus je odsada čovjeku centralna točka; začetnik i izvor njegova svrhunaravnog preodređenja. On put, kojim čovječanstvo ima da ide: *Ego via*. On punina života, koji će svakom da daje od svog božanskog života: »*Et de plenitudine Eius omnes nos accepimus*¹⁵⁾«.

Živeći u Isusu i kao Isus, izvršuje čovjek od Boga si određenu svrhu: posvećuje se. Posvećuje se onako, kako Bog hoće. Bog hoće od nas svrhunaravnu svetost t. j. da budemo s Njim u odnošaju djece prema Ocu: »*praedestina vit nos in adoptionem filiorum per Jesum Christum — preodredio nas sebi na posinaštvo po Isusu Kristu*¹⁶⁾«. To postajemo po posvetnoj milosti, koju na Isus zaslužio; po njoj smo dionici Božje naravi — *divinae consortes naturae*¹⁶⁾, deificirani. I to je bitni temelj, najdublji korijen naše sličnosti s Kristom. Na taj smo način slični Isusu u koliko je Božji Sin: On Sin po naravi, mi po posinjenju, On jednak Bogu po naravi, mi slični po milosti.

Ova temeljna sličnost s Kristom — u participaciji božanskog života, Božje svetosti — nužno zahtijeva drugu sličnost: moralnu. Otac nebeski nas na to izrično upućuje: Ovo je Sin moj ljubazni, Njega slušajte. Isus je savršeni uzor u svim raznim odnošajima prema Bogu, prema bližnjem: *Exemplum dei vobis — primjer sam Vam da o...* Imamo samo da listamo i meditiramo Evanđelje; tu ćemo do nogu Učiteljevih naučiti, što znači ljubiti Boga, što je to milosrđe, poniznost, tu ćemo upoznati nauku i praksu nove zapovijedi: ljubite se među sobom. Svaka krepost nalazi svoj savršeni, živ, privlačivi odraz u Marijinom Sinu iz Nazareta...

No kao dionici Božjeg života po milosti imamo da nasljedujemo Isusa — taj svoj od Boga nam postavljeni prototip — i u onoj centralnoj, temeljnoj dispoziciji Njegove nutarnjosti, koja je bila uzrokom i pokretačem sveg ostalog u Isusu: u Njegovoj potpunoj ovisnosti o Ocu, po kojoj je Bog bio princip, središte i svrha Isukrstove aktivnosti, Isukrstova života.

»Ja ne mogu ništa činiti sam od sebe¹⁷⁾« veli Spasitelj i ponavlja to na više mjesta. Ne kao da on nema svoje volje, ni svoje ljudske aktivnosti. Ima je! No zbog hipostatičke unije sve se sposobnosti u Njemu ne svode na kakvu ljudsku oso-

¹³⁾ Ef. I. 4—6. ¹⁴⁾ Iv. I. 16.

¹⁵⁾ Ef. I. 5. ¹⁶⁾ II. Petr. I. 4.

bu, jer je samo jedna osoba u Kristu i to Druga božanska, koja sve ravna i upravlja u jedinstvu s Ocem. Sve je stoga bilo u Kristu u apsolutnoj ovisnosti o Božanstvu. »I stoga je sva Njegova aktivnost proizlazila iz jedine-božanske Osobe, vječne Riječi, i stoga je i sva njegova neposredna ljudska djelatnost bila u svom korijenu, u svom principu božanska i zato je sve, što je Krist činio, bilo na neizmjernu slavu vječnog Oca, zato je Otac uživao u svom Sinu¹⁷⁾«.

I tu Isusa mi moramo, mi možemo da nasljedujemo. Po posvetnoj milosti smo i primili Božje posinaštvo, božanski princip, koji uzdiže, pobožanstvenuje svu našu aktivnost.

Razumije se, da mi zadržajemo svoju osobnost i da naše sjedinjenje s Bogom po milosti, premda vrlo intimno, ipak ostaje akcidentalno. No ono postaje tim veće, što mi u svom djelovanju autonomiju svoje personalnosti više podlažemo božanskom utjecaju¹⁸⁾.

I zato fini psiholog duhovnog života, Ignacije Lojolski, tako uporno tvrdi i ponavlja: Toliko će svaki napredovati, koliko izide iz samog sebe. Što više potisnemo u kut svoju personalnost — u koliko nas ona smeta, da ne budemo pod utjecajem Božjeg djelovanja — to ćemo se više sjединiti s Bogom, to će naše pobožanstvenje biti intimnije, naša sličnost s Kristom potpunija.

To je ono, što hoće sv. Pavao, kad veli, da »moramo formirati Krista u sebi«;²⁰⁾ »obučiti se u Krista«;²¹⁾ biti slični Kristu. U koliko izidemo iz sebe, iz svog čisto ljudskog, sićušnog načina promatranja stvari, vlastitog ograničenog suda, vlastite volje i pustih željica i mušica i udemo u osjećaje Kristove: da nam kao Njemu Bog bude centralnom idejom i svrhom života, Očeva volja jedinom normom naših osnova i pothvata, u toliko i samo u toliko će se Bog nama prikućiti i Njegov duh će kao i kod Isusa biti jedini začetnik i pokretač naše aktivnosti, koja će onda u svom korijenu i u svojoj svrsi biti u istinu božanska.

I što bude temeljitija, potpunija, veća naša sličnost s Isusom u tom pogledu, to će i stupanj posvetne milosti u našoj duši biti veći, naša inkorporacija u Krista dublja, naša moralna sličnost s Kristom savršenija. Pronicavi sv. Injigo de Lojola je dobro shvatio, da je u tom ona prava srčika svetosti i stoga kod tog neumoljivo insistira: »Svi neka se trse, da imaju pravu nakanu u svim pojedinim stvarima idući vazda iskreno za tim, da služe i omile u njima dobroti Božjoj... poradi nje same... i u svemu neka traže Boga, odrekavši se — koliko je moguće — ljubavi svih stvorova, da svukoliku ljubav na Stvoritelja njihova uprave, ljubeći Njega u svim stvorovima i sve u Njemu po presvetoj i božanskoj volji Njegovoj«.²²⁾ Slično veli i savremeni benediktinski opat de Marmion (o. c. 52): »Kad duša dotle dođe, da se riješi svakog grijeha, svake privezanosti za samu sebe i za stvore-

¹⁷⁾ Iv. V. 30; VIII. 28; VIII. 16; V. 19. ¹⁸⁾ Marmion O. C. str. 51, ¹⁹⁾ Id. Ibid. ²⁰⁾ Gal. IV., 19; Efež. IV. 13. ²¹⁾ Rimlj. XIII. 14.

nja; da uništi u sebi — u koliko je to moguće — sve čisto naravne i ljudske motive, da se tako posvema preda Božjem djelovanju, da živi u potpunoj ovisnosti o Bogu, o Njegovoj volji, Njegovim zapovijedima, o evanđeoskom duhu, tad može reći: *Dominus regit me* (Bog upravlja sa mnom); sve što je u meni dolazi od njega. Takva duša je došla do savršenog nasljedovanja Krista i njezin život je prava reprodukcija Kristova života: »A ja više ne živim, nego živi u meni Krist.«²²⁾

Tako je eto kršćanin u milosti u istinu alter Christus — drugi Krist. Cijela je kršćanska tradicija bila o tom uvjerenja i imala pred očima te veličanstvenu sintezu Božjih osnova: *Preordredio nas je da budemo slični slici Sinae Njegova.*²³⁾

Kršćanin drugi Krist. Drugi Krist po posvetnoj milosti, po kojoj ulazi u najintimniji krug Božje obitelji: *Filii sumus, sinovi suo.* Drugi Krist po svojoj moralnoj sličnosti s Isusom, koji nam je u svemu dao primjer: *Vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia eius.*²⁴⁾ Drugi Krist nasljedujući onu centralnu dispoziciju Isusova života: da svu svoju personalnost, svoju aktivnost stavimo na potpuno raspolaganje Ocu, da on po svom Duhu ravna i pokreće svim našim mislima, osjećajima i pothvatima.

* * *

Alter Christus! Uzvišeni ideal. Jest. No možda i preuzvišen, previsok, nedostiživ? Mračni nam se možda pred očima, kad nam se spomenu te visine. Gledamo, divimo se, kolebamo i — odustajemo. *Nimis altum.* Previsoko! Ta, bila bi oholost da na to težim. — Bi, kad nas ne bi sâm Bog na to poticao — gonio: »*Hoc enim sentite in vobis, quod et in Christo Jesu — Treba da isto osjećate što je i Krist osjećao.*«²⁵⁾ To je od vječnosti plan Božje ljubavi. Zahvalimo Gospodu, što se obazreo na našu slabost i dao nam takav uzor, postavio nam takvu svrhu. Gospode, uistinu imaš velike osnove s nama. Kako smo mi pokraj Tebe kratkovidni!

»Nedokučiv je to ideal. Za njim može da čezne samo onaj, koji nije pio iz kaleža ljudske gorčine, koji nije u sebi osjetio svu golotinju ljudskih slaboća, svu bijesnu vatru čovječjih strasti«. Tako će kazati plašljiva ljudska narav. I apostolu naroda su došle na jezik slične jadikovke. I on je stenjao: »Jadnog li mene! Čutim u sebi dvostruki zakon: zakon požude, koji me privlači u zlo; zakon Božji, koji me potiče na dobro; tko će me osloboditi od te borbe, tko će mi pomoći do pobjede? — Svemoguću njemu i nama odgovara: »*Gratia Dei per Jesum Christum — Milost Božja, koju nam je dao i zaslužio Isus Krist.*«²⁶⁾

O da, Kriste, u Tebi nam je sve dano — *in illo omnia*

²²⁾ Sumarium Constitutionum S. J. reg. 17. ²³⁾ Gal. 2, 20. ²⁴⁾ Ef. I. 4—6.

²⁵⁾ I. Petr. II. 12. ²⁶⁾ Filip. II. 5. ²⁷⁾ Rimlj. VII. 1. ²⁸⁾ Ib. VIII, 32.

nobis donavit.²⁹⁾ Ti si naša moć, Ti naša snaga. Za nas je iscurila posljednja kapljica krvi iz Presvetog Ti Srca. Za nas si otišao k Ocu, da nas neprestano zagovaraš: *Semper vivens ad interpellandam pro nobis.*²⁹⁾

Ne smije da nas plaši naša slaboća. Treba da se njom dičimo, hvalimo, kao što se njom dičio, hvalio Tvoj Apostol: »*Libenter gloriabor... rado, vrlo rado ću se hvaliti svojim slaboćama, da se nastani u meni sila Kristova..., pa kad sam slab, tad sam silan.*»³⁰⁾ Jer što je veća naša mizerija, što smo si svjesniji svoje nemoći, to jače na nama izbija Tvoja otkupiteljska moć, Tvoje Spasiteljsko milosrđe, krepost Tvojih zasluga. Daj nam samo, da se što konkretnije, eksperimentalnije, intimnije uvjerimo o onoj Tvojjoj: *Bez Mene, nemožete ništa, ali i o onoj Tvojog Pavla: Omnia possum — sve mogu u Onom, koji me krije.*³¹⁾ Jest u Tebi, u snazi Tvojih zasluga i Tvoje ljubavi, možemo mi unatoč svojoj majušnosti — težiti i ostvariti onaj božanski ideal, što ga Ti, Utjelovljena Riječ, Otac i Sv. Duh imate glede nas — nas svakoga od sinova ljudskih: da budemo Tvojom vjernom slikom, Tvojom živom reprodukcijom — **Alter Christus, Drugi Krist!** **Vj. K.**

²⁹⁾ Hebr. VII. 25; ³⁰⁾ II. Kor. XII; 9. ³¹⁾ Filip. IV. 3.

